

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/2 galbini mon. sunatoria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 95.

Brasiovu 25/13 Decembre

1873.

Brasiovu 24 Decembre n. 1873.

Atmosfer'a politica cea turbure din Buda-Pesta s'a asediatu deocamdata. Min. Szlavy remane pres. si iea asupra-si resortulu finantieloru; 6r' alu comunicatiunei si lucrarilor publice lu primesce Cont. Iosifu Zichy, min. de comerci deodata Lui Kerkapoly si Tisza li s'au primitu demissiunile. A remasu confusiunea numai la restaurarea partiteloru, din cari cea deakiana -si reiea pusetiunea sustienendu ministeriulu. Unde vomu ajunge nu scimu, 6er' ministeriulu Sennyey inca i se deschidu portile de susu. Diet'a desbate la bugetu, care face ceva, 6er' pucina economia in finantie, incatu strigatori'a seracia a poporului nu va poie fi crutiata cu miciorarea dariloru.

Confluxulu universitatii se intre curmã din caus'a serbatoriloru, dupa ce se numi comisiunea pentru a face unu memorialu de gravamine pentru fundulu regiu. Deputatii romani nu se potura in-voi cu cuprinsulu acteloru confluxulu in cestiunea municipale si teritoriale, 6er' amu vr6 se scimu contraproiectele loru din fantana autentica.

Cronic'a esteriore nu ne imbudiesce cu evenimente importante; e epoc'a consolidarii conservatismulu din t6ta Europ'a, si acesta mai multu tace si face. Lavir6za cã se nu cadia. —

Bell'a nostra sora Hispania inca se totu stropesce de sangele civiloru; Carlistii cu t6te, ca si acum suferira o batalia aspra cu perdere de 300 inisi, totu suntu cerbicosi dusmani ai republicei, in fruntea careia renumitul Castelaru convocã si rezervele din 1873 in contra dusmanulu internu. — Acum s'au concentratu atatu Carlistii, catu si republicanii la Tolosa si stau facia in facia la o batalia decideria.

Bazine se va tramite la insul'a Sainte-Merguerite spre asi suferi ped6psã de 20 ani prins6ria primita prin gratia dela Mac-Mahon. E de mare importantia in Francia, ca la t6te alegerile suplinit6rie, reesa totu republicani Gambettisti.

In Roman'a, dupa ce suferi umilinti'a, de a fi exchisa dela cestiunea regularii Portii de ferru, fiindu Turci'a agitata si sumutiata de vecinila ignorarea pretensiuniloru de autonomia ale Romaniei, se reinprospata 6er' incordarile cu Port'a, care emise o circularia catra toti reprezentantii sei atasiati pela cabinetele europene garante ale Romaniei, prin care disputa totu dreptulu Romaniei, de a inchia tractate internationali cu alte puteri, sustienendusi prerogativele de suzeranu asupra Romaniei cã vasala? —

Ministrulu de externe alu Romaniei Vasilie Boierescu raspunde in una nota catra agentii Romaniei cu t6ta tari'a, restornandu acele pretensiuni din cerculari'a lui Rachid; acele vorbe energice nu potu reman6 fora rezultatu seu o retragere neplacuta. Poterile garante ale Romaniei voru av6 acum ocaziune a si dovedi simpatihie si scopulu garantarii loru. Vomu publica si noi aceste acte diplomatice cã o pornire la ascunsele viitoriulu. —

Din Bucuresci 8 Decembre 1873 cetimu: Cu ocaziunea dilei onomastice a Mariei S6le Domnulu Munte-Negrului, I. S. Domnitorulu a felicitatu prin telegrafu pe principele Nicolai I si acesta s'a grabitu a raspunde totu prin depesia Inaltimei S6le, multiamindu'i in termenii cei mai caldurosi.

Efori'a spitaleloru civile.

Maria Sea Domnitorulu in solitudinea Sea pentru stabilimentele de bine-facere si spre a corespunde dorintiei Mariei S6le D6mna, patrona asyului Elena D6mna, a bine-voitu a areta eforiei prin scris6rea din 12 Noembre, anulu curentu, ca 'i face dania pentru predisulu stabilimentu loculu numitu Fontana-Brancoveanulu, proprietate a Mariei S6le de lenga palatulu de la Cotroceni.

Efori'a, primindu autorizarea onorabilulu consiliu de ministri ce 'i s'a comunicatu cu adresa No. 3866 a D-lui ministru de interne, publica scris6rea Mariei S6le:

„Domniloru efori,

Unulu din stabilimentele cari au atrasu deosebita atentiune a D6mnei, inca de la venirea Sea in ti6ra, a fostu orphelinatulu Elena - D6mna, pe care l'a-si luat sub alu seu patronagiu.

Voindu a da ua noua dov6da de solitudinea N6stra pentru acestu asiedimentu in care fetele sermane, fara parintii, afla asyulu si crescere, Vinu a satisfice ua dorintia a D6mnei, facundu dania eforiei spitaleloru din Bucuresci, pentru asyulu Elena, de unu locu ce pesedu lenga palatulu de la Cotroceni, numitu Fontana-Brancoveanulu in t6ta a sea intindere si ale caruia titluri de proprietate am datu ordinu a vi se inmana.

Indeplinescu cu ua multumire atatu mai mare acestu actu, catu suntu pe deplinu convinsu ca efori'a va sci a utiliza acestu locu in folosulu si pentru prosperitatea asyului, caruia atatu D6mna precumu si Eu vomu pastra pururea celu mai viu interesu.

Primiti, D-loru efori, asigurarea deosebitei stime ce ve pastrezu.

CAROLU.

Din informatiunile primite la ministerulu a-faceriloru straine, resulta ca carantin'a ce exista in Turcia contra provenintieloru Romaniei a fostu desfiintata.

„Monit. Rom.“

Universitatea natiunei sasesci *)

Acelu corpu reprezentativu, intre ai carei membrii suntu si cativa romani, desv6lta estempu activitate, pre cumu de vreo trei ani inc6ce nu s'a prea vediu la dens'a. Inainte de ac6sta se pareca ar' suferi de paralisia, ale carei cause inse isi aflã esplicatiunea loru in sisthem'a domnit6ria.

Dupa scirile din urma universitatea isi regulã bugetulu anuale pe 1874. Din acela vedemu, ca veniturile sale suntu . 173,444 fl. 96 cr. v. a.

6ra spesele . . 173,116 „ 28³/₆ „ „ „
Asia remane unu restu 328 fl. 67³/₄ cr. v. a.

Asia 6era acesta ar' fi unu venitu anuale cu 50% dela unu capitalu ce trece preste trei mill6ne patru sute siesiedeci de mii flor. v. a. Speramu ca se voru publicã si positiunile specifice ale spseloru, cã se se vedia in ce se inghitu acestea venituri. Pana in momentele in care scriemu acestea, se vedu publicate numai unele cifre, 6ra asupra altoru mai decurgu discussiuni seri6se. Asia de ex. Seghisioreni mai ceru subventiune pentru sc6lele loru si stipendie (burse) pentru juristi; pana acum inse comisiunea de 15 a respinsu cererea loru.

*) Universitate semnifica mai in t6ta Europ'a unu institutu scientificu, compusu din cate trei seu patru facultati. In Transilvani'a universitatis a semnificatu din vechime institutiune politica si legislativa, adeca ceea ce mai tardiu s'a disu dieta, si ceea ce s'a mai disu Congregatio marcalis, adunare municipale. Sasii inca si-au numitu representatiunea loru nationale si politica: Universitas.

Deputatulu Nagy dela Orasti'a ceru, cã subventiunea de 3000 fl. ce se dã gimnasiulu ungurescu alu reformatiloru de acolo, se se ridice la 5000. Asupra cifrei acesteia inca se ast6pta votulu in sientia plenaria.

Sciutu este, ca in arhivele universitatii sasesci se afla multime de documente vechi, intre care nu pucine suntu de mare val6re istorica. Din acelea documente s'au folositu unele si altele in cursulu tempului, au esitu si catalogu despre densele; 6era cuprinsulu textuale alu celoru mai multe a mai remasu inca totu secretu. Mai suntu si alte archive in Transilvani'a, unde se afla documente memorabili, 6era seu cunoscute numai la prea pucini patriciani, seu se tienu cu totulu in secretu. Reuniunea transilvana sas6sca (Verein f6r siebenb6rgische Landeskunde) publicã mai de multu cate ceva din acele documente, mai tardiu inse publicarea loru s'a impucinat u f6rte, pana candu s'a scolaru d. Dr. Eugeniu Trauschenfels si a scosu la lumina cateva f6rte interesante; dupa aceea 6erasi au incetatu. S'a observatu adeca mai de multe ori in vi6ti'a pop6reloru, si cu atatu mai multu la pop6rele Transilvaniei, ca uneori publicarea documentelor a fostu chiaru oprita, alte ori s'a permis numai publicarea unora, cumu se dicea pe atunci „nevinovate“, alte ori mai scapã la lumina si documente de adeverata val6re istorica. Astadi vedemu, ca 6erasi a crescutu interessulu pentru sc6t6rea din robia a documenteloru historice. Asia 6era a decisu si universitatea sas6sca, cã se dea numitei reuniuni subventiune de 500 fl., pentru cã cu aceea se sc6tia la lumina unu diplomatariu seu collectiune de documente, care pana acile remasera necunoscute. Macaru de s'ar' face ac6sta si la museulu din Clusiu. Intr'aceea Municipiulu Brasiovulu inca a decisu mai deunadi de nou, cã se se scrie monografi'a acestei cetati incependu din tempurile cele mai vechi, 6era documentele se i se alature la calcãiu din cuventu in cuventu; 6era cu acestu opu pre catu de greu, pe atata de maretiu, se va insarcinã totu renumitulu historiografu de E. Trauschenfels. In acelasiu tempu collect'a secuiloru destinata de premiu pentru cea mai buna historia a poporulu secuiescu, a trecut preste 6000 adeca; siese mii florini valuta austriaca.

6ca, asia se inc6rda micidele pop6ra ale Transilvaniei, cã se'si confirme existenti'a si drepturile loru historice asupra acestei tieri. Unu particulariu cã br. Blasiu Orbãu nu'si pregetã a publicã in fav6rea secuiloru sei, acuma, in dilele n6stre, siese tomuri, in care pe langa ce'i inaltia pana la alu treilea ceriu, apoi ii si vãtera, d6mne apara, cã pe poporulu celu mai nefericitu din lume, 6era de alta parte nu'si uita, cã se faca pe romani hotiomani, barbari si tradatori, 6era pe sasi insielatori si tirani, carii sugu sangele bietiloru secui *).

6era 6re de histori'a poporulu romanescu din Transilvani'a, Banatu etc. cui ii pasa? Cui se'i pese? En fa-te incolo, nu'ti mai face din capu calindariu; las' ca se va mai scola vreunu Eder, vreunu Sulzer, si o va scrie acela.

Sasii se mai impulpa si altumentrea. Dilele aceste cerculedia in t6ta sasimea programa pentru unu diariu mare nou, care se fund6dia pe ac-

*) Comun'a Brasiovulu a decisu a intentã lui Orban processu de pressa.

tiuni, pentru că se fia cu totul independente si se aiba una colóre politica cu totul pronunziata, mai independente si de catu miculu „Wochenblatt“ din Sibiu, pe carele densii ilu sorbu, candu ilu apuca in mana; atatu le place de multu, din cauza mai vertosu, ca aeela nu a lasatu aripele in diosu, cá galinele moiete in apa; adeca elu departe de a desperá, din contra, crede in venitoriu, nu vrea se péra, ci vrea se lupte. Se spune, ca colaboratori la acelu diariu politicu au se fia cativa din barbatii cei mai de frunte, dotati nu numai cu scientie theoretice de cele sterili, ci si cu intense cunoscintie practice si cu educatiune politica, pe care o avusera inca din casa' parentésca.

Naseudu Decembre 1873.

Starea nóstra a romanilor ardeleni si respective a asiá numitei confessiune unita cu Rom'a, este rea, e deplorabile.

Nu este destulu, ca drepturile nóstre politice si nationale suntu nemicite, dér' chiaru si din punctu de vedere religionariu esclamam in starea rea. Romanii in temporele cele nefaste, candu erau proscrisi in patri'a loru stravechia, -si aflau consolarea celu pucinu in beserica; avea baremu din candu in candu nisce episcopi bravi, ce-i aparau onóra si limb'a, si astadi, ce se vedi? Noi nu ne aflam in privintia autonomiei si independentiei besericei nóstre neci cu unu pasiu inaintati! Cu progressulu tempului tóte confessiunile din patria au inaintatu eluptandu-si autonomi'a si constitutiunea loru besericésca, chiaru si acele ce au statu indereptulu nostru.

Si óre pentru ce numai clerulu unitu cu Rom'a se nu póta castigá neci una umbra de constitutiune besericésca? Se póte óre presupune, ca acelu bunu parente alu toturor, ce au datu toturor confessiuniloru recunoscute autonomia deplina si cele mai frumóse constitutiuni, numai facia cu clerulu unitu se nu o faca acést'a? Nu se póte crede neci presupune.

Care póte fi dér' caus'a, de noi stam totu in dereptulu altor'a? Acést'a este intrebarea, ce si-o pune fia-care romanu de conf. unita cu Rom'a. A mea modesta convictiune si cunoscintia me indémoa se marturisescu, ca la acést'a numai insusi clerulu este caus'a si speciale cei competenti de a ne castigá si nóua una adevérata constitutiune besericésca, incependu dela metropolitulu din Blasiu.

Mi se va responde, ca chiaru metrop. a lucratu si elu: ér' in asta cauza; si candu asiu merge in Blasiu póte inca mi s'ar' presentá una gramada de acte. Dá! asta credentia am avutu-o si eu pana ce am vediutu, ca metrop. nostru se indurá a se bagá cá repres. alu clerului romanu sub aripele altora, precum s'a intemplat cu ocasiunea jubileului Maiestatii Sale. Eu din acést'a derogare pentru natiunea romana si resp. pentru conf. unita nu potu deduce alt'a, decatu simpathi'a cea mare si iubire ce o are S. Sa catra iesuitismu. (?) Apoi eu dela ómeni ce cochetéza cu atata caldura cu iesuitii — neci candu nu potu acceptá, cá densii se lucre cu sinceritate pentru castigare de constitutiuni liberale, de congrese generale etc. unde multu pucinu si poporulu ar' dá ceva tonu.

In astufeliu de congrese besericesci de securu ca ar' veni trasi prelatii nostri la respondere, si acum'a metrop. nostru ar' fi intrebatu: ca pre ce base, cene l'a incredintiatu, cá se ne umilésca atatu de tare beseric'a si natiúnoa, bagunduse densulu cá capu alu unei confessiune autonóme si independente, sub mantela si dupa spatete catholiciloru din Ungari'a? Eu credu, ca fia-care romanu ar' fi pretinsu, cá metropolitulu nostru se se fia presentatu impreuna cu episcopii sei sufragani de sene cá reprezentantii poporului romanu de confes. gr. cat. — Acést'a representatiune singura ar' fi fostu corecta, ca-ci se scie ori care prelatu besericescu de alu nostru, ca poporulu romanu neci candu nu-si va sacrificá nationalitatea pentru pla-

culu séu iubirea cuiva de iesuitismu. Poporulu romanu ar' fi doritu a fi representatu mai antaniu cá poporu romanu, apoi deodata si cá confessiune gr. cath.

La obiectiunea ce póte s'ar' face, ca metrop. nostru numai astufeliu i s'ar' fi datu ocasiunea din partea domniloru de susu a se presentá Mai. Sale, respundu, ca in acestu casu facea cu multu mai bene metr. nostru, déca -si luá „remasu bunu,“ si acést'a a o aduce la cunoscintia Mai. Sale pre alta cale.

Parentele Olteanu inca a fostu comitatu pre metr. Vancia. Portarea si faptele acestui parente de pana acuma, cunoscute destulu de bene publicului, me escusa de a vorbí mai multe, si fapt'a s'a din urma neci catu nu me surprinde.

Parentele Pavelu din Gherl'a se vede, ca a inceputu a escelá in alta privintia, despre care cu alta ocasiune!

Congressu, congressu si éra congressu parentiloru, déca voiti salvarea besericei si a natiunei, si voiti a posiede increderea poporului.

La revedere.

Publiu.

Naseudu inceputulu lui Decembre 1873.

In 28/11 tienú consiliulu municipale siedentiele sale. Siedentiele fura conduse de d. vice-capitanu Porcius, care fura binisioru cercate de membrii din afóra, si reu de cei din Naseudu. Dintre advocati afóra de d. Bota, care este translate districtuale, nece unulu, ér' alti domni o tulira pre Somesiu in susu, cá de romani mari ce suntu se grigésca de mosiele testate la familii unguresci. Caus'a nu o sciu numai d-loru.

Siedentiele (2 la numeru) au decursu in genere in ordine multumitória.

Primulu obiectu fú votarea unei adrese Monarchului cu ocasiunea jubileului, care fiendu gatita prin d. professore Maximu Popu se primí en bloc.

Dintre celelalte obiecte, cari fura fórté numerose, memorezu numai acele, cari credu a fi de ceva importantia si pentru publicitate.

D. Physicu distr. Dr. Popu referesce, ca in tempulu colerei, ce a grassatu in districtu 9 septemani, au fostu espuse acestei epidemie 34 comune; preste totu fura morbosi 2808, din acestia au moritu 926 si insanetosiatu 18g2; in legatura cu acestea referéz, cumca afóra de chirurgii districtuali Stoic'a, Tinereanu si Mansitiu au mari merite in caus'a colerei urmatorii preuti, cari se se recomande si la locurile mai inalte (póte pentru cruci?): dd. Muresianu parochu in Feldru, Vrasimasu parochu in Borgo-Prundu, Iacobu Popu protopopu in Nusifaleu si Ioanu Lazaru in Naseudu; asemene se primí si d. protop. S. Tanco din Sangeorgiu la propri'a s'a propunere si recomandatiune.

La recomandatiunea ministrului de cultu si instructiune, de a se infientiá reuniuni scientifice, se facú propunerea a se face si aci un'a atare reuniune, pentru care scopu se si alése un'a comisiune. Asiu dorí numai, ca acea comisiune se se grabésca catu de tare, cu realisarea missiunei sale, ca-ce lips'a e fórté semtita.

Se primí cu unanimitate spriginirea unei representatiuni a Sighisórei catra ministeriu in caus'a legiloru de nationalitate.

La propunerea d. Dr. Popu se primí in principiu infientiarea unei reuniuni de puscatu (Schützenverein), pentru care scopu se si alése o comisiune.

La initiatiua d. Marianu, jude proces. si la a d. parochu Vrasimasu se votá un'a representatiune la intregulu ministeriu si la dieta in caus'a d-lui Densusianu si respective pentru sistarea processului contra lui si a opositiunaliloru din municipiulu Fagarasiului.

Inainte de adunare se vorbea, ca va veni la ordinea dilei si caus'a limbei ad. ordinatiunea ministeriale, prin care se impune dela 1 Ianuarie an. dn. 1874 introducerea limbei maghiare de officiosa in districtu; asta-data inse amu scapatu, inse me temu, ca nu pre tempu multu. Bene ar' fi, déca asupra acestei teme s'ar' consultá ómenii nostri de tempuriu si cu deplena seriositate; bene ar' fi déca in acést'a cauza de importantia vitale s'ar' consolidá si uní cu totii — ori spre bene, ori spre reu — ori triumfu, ori mórté cu onóre. — Se tienemu bene contu de trecutu si de resultatulu politicei nóstre. Ducerea protocóloru in limb'a maghiara la aduna-

rile consiliului, sigillele si tablele unguresci s'au introdusu déjà frumusielu in districtu fora a mai sci lumea; acumu voru se ne elimineze si limb'a, se ne ucida cu totul. Vomu vedé eroii si advocatii cei mari, independenti si invapaiati natiunalisti. Ar' fi tempulu, cá acestu districtu romanescu se incépa odata o politica mai romanésca, mai solidaria intre sene si cu intréga natiunea *).

Nu potu trece cu vederea asta ocasiune fora a face un'a observatiune generale. Modesti'a este un'a virtute fórté frumósa si e fericitu acél'a, ce o posiede. Cu multa parere de reu deve se constata, cá in acestu consiliu la multi insi in locu de modestia se iví cea mai crasa si vana ambitiune. Ce se mai dici, candu unu protopopu, fora a acceptá cá meritele sale se fia recunoscute de altii, cea ce facea de securu, cu un'a inversiunare -si fortéza recunóscerea loru.

Se crede, ca d-lui a facutu acést'a in sperantia, ca respectivii dd. recomandati voru fi decorati cu stele, si d-lui va remané, la cea ce tare ambitiúnéza: „oh! beata simplicitas!“ Ambitiunea vana este unu vitiu, unu morbu care deve curatu la tempulu seu; acést'a -mi este motivulu acestei observatiuni. —

Un'a inca deve se mai marturisescu, ca poporulu din districtu, audiendu despre intentiunile ministeriului cu limb'a, este fórté, diu, fórté inversiunatu si indignatu pana la estremu, potiu dice, ca ne-ce cu decretarea uniunei nu l'amu vediutu as á de exacerbatu.

Despre cele urmatórie alta data.

Ce va urmá vederemo.

Publiu.

P. S. In legatura cu cele de susu amintescu, ca cu ocasiunea acestei adunari a universitatii districtuale erá se se discute si una representatiune catra dieta pentru scaimbarea legi de nationalitate, cu acarei compusetiune fú incredintiatu de mai nainte de comisiunea permanenta dlu fiscalu districtuale si deputatu dietale Ioachimu Muresianu. Absentandu atatu representatiunea catu si d-lu Muresianu, nu se potú face nemica in acést'a cauza. Me temu se nu patiésca comisiunea permanenta cu dlu M. cá si comitetulu fondureloru centrale, care inca l'a crededutu cu elaborarea unui actu de importantia vitale pentru fonduri, ad. „Statutulu“ de vre-o 2 ani, care actu inse pana astadi prelunga tóte convocarile comitetului nu se mai terminéza resp. nu se predá comit. nece finitu nece nefinitu. Ar' face bene d. M., déca uu-i adiuunge tempulu fisicu, se redé baremu actele comitetului, ca-ci dóra se voru mai aflá capacitati in districtu, cari se fia in stare a elaborá unu atare „Statutu.“

In 16 l. c. se va tiené aci in Naseudu unu sinodu vicariale in caus'a stramutarei scaunului episcopescu dela Armenopole la Bai'a mare, despre care la tempulu seu mai multe.

Deesi in diu'a S. Nicolae 1873. (Unu atentatu spre a sarací poporulu.)

Venindu conformu appromissiunei mele a Venificá starea atentatului comitetului comitatensu alu Solnocului inferiore contra subsistentiei poporului romanu, in favorulu scólei civice redicande in Deesiu, in nescu cu cele publicate in nr. 80 alu bravei nóstre matróné „Gazet'a Transilvaniei,“ nu potu a nu-mi esprime din capulu locului dorerea, ce amu semtitu in anim'a mea, vediendu indiferentia cu care se aréta un'a mare parte a membriloru romani ai comitetului comitatensu facia de interesele comitatense, cari in mai mare mesura atingu pre romani, cari forméza maioritatea locuitoriloru acestui comitatu — reinfaciosianduse la adunarea comitetului comitatensu cea mai mare parte, ér' parte infaciosianduse singuru pentru aperarea intereselor private nationali, precumu acést'a s'a intemplat si in adunarea procsima a comitetului comitatensu, a careia decursu catu mai curundu vi-lu voiu comunicá in liniamentele sale mai interessante.

Partea sanióra a comitetului comitatensu, ne-

*) Partit'a nationale romana politica pecatuesce, ca nu se constitue pe facia, cá cea deakiana, gytziana si stang'a extrema. Acést'a din urma mai peatósa si totu e tolerata, are dreptu a se aduná, constitui si reconstitui. Cine va cutezá se ne óprésca si constituirea partitei nóstre nationali pe partioru mai ingrigitoriu? —

potendu suferi nedreptatea si impillarea, ce se tientesce a se face poporatiunii acestui comitatu prin oferirea celor 20,000 fl. v. a., executand cá relutiune dela greutatile publice comitatense de prebietulu poporu lipsitu si de panea de tóte dilele, care in mai mare mesura a remasu in restantia cu acelea dile de ucru fiendu imprasciati prin tíera pentru cascigarea modrului loru de víetia si cari si acumu sunt siliti a luá lumea in capu nepotenduse sustiené in infructiferulu pamentu, care le-a ajunsu de partea loru — in frunte cu bravulu si veteranulu luptatoriu si speratoriu alu causeloró nóstre nationale si a interesseloró poporului nostru impilatu, Spectatulu d-nu adv. Gabrielu Manu, a protestatu cu energia barbatésca contra acestei decisiuni ilegale in adunarea comitetului comitatensu din 18—30 Nov. a. c. aretandu ilegalitatea si imposibilitatea executarei acelei decisiuni.

Dér' indesiertu aceste proteste! — indesiertu provocarea la seraci'a si lips'a extrema. in care se afla poporatiunea acestui comitatu! in desiertu provocarea la justitia, lege si dreptate! — indesiertu provocarea la conscientia de reprezentanti ai interesseloró acestui comitatu! . . . indesiertu, tóte indesiertu, . . . ca-ci maiortatea seteósa de a redicá orasiulu ungurescu alu Deesiuu din sudóre si truda romanésca, nu liea in consideratiune starea critica si lipsita a poporului, adiunsu la extreme, — uita legea, dreptatea si ecuitatea, si inadusindu-si totu sentiulu de umanitate, decide din nou adiutorarea orasiulu Deesiu in nisuinti'a sa de inaltiare si marire prin oferirea a intregi sume ce se ar' poté executá din relutiunea greutatiloró publice, — urcese aceea acumu la 20,000 fl. v. a., urcese la mai multu séu fia chiaru si mai pucinu, déca cumv'a vinderea si licitarea si a icóneloru de pre pariete a bietului poporu nu er' adunge a face o atare suma, — si asié partea sanióra a comitetului comitatensu, vedindu-si frustrata lupt'a pentru dreptate, lege si ecuitate facia de maiortatea comitetului comitatensu cu 18 l. c. purcesemu a cere prin appellatiunea de mai diosu, dela inaltulu ministru de interne respectarea legii si a dreptatii facia de interesele poporului, pre care majoritatea comitetului tientesce cu atatu neindurare alu inpila si opprine in favorea scolivicice redicunde in Deesiu. —

Si eu lasandu cá se urmeze aici acea appellatiune si rogare a adeveratiloró reprezentanti operatori in intereseloró poporului fara osebire de nationalitate, speru cu tóta tari'a, ca viersulu purcesu dein anime ranite pentru impilarile si oppressiunele, ce tientesce a se face poporului acestui Comitatu — nu va fi viersulu celor ce striga in pustia, ci dreptele espectoratiuni ale poporului esprese prin reprezentantii sei strabatendu la Escelemente s'ale DD. Ministrii de interne, de cultu si de comunicatiune voru casciga respectarea legii si a dreptatii si astfelu mantuinti'a poporului de impilarea si oppressiunea, ce se tientesce a i se face prin majoritatea comitetului comitatului nostru. —

Closcá, fiiu alu poporului. —
(Representatiunea va urmá.)

Discursulu

deput. Alex. Romanu in sied. din 6 Decembre 1873.

Petitiunea municipiului de Sighisiór'a este atatu de importante incatu nu se póte trece cu vederea asiá cu usioretate precum o propune comist. de petit. — Este unu jocu curiosu alu sortii, ca plansórea vine chiaru dela aceea-i, cari secle intregu fusesse favoriti, (copii de sufletu) si, asiá dicundu „priveligatii“ confederati ai natiunii maghiare, ai statului ungurescu, (se audimu). Si ca plansórea este manifestatiunea chiaru de aceea-si dorere si amaritiune, de care pe pamentulu regescu. Romanii cari in tóte municipiele de acolo se afla in maiortate cu totu dreptulu se potu plange in contra sasiloru, ca-ce acesti-a facu romaniloru chiaru

aceea si nedreptate, de carea insi-si se plangu in contra ministeriului.

Dicu, curiósá schimbare a sortii! Si de ar' poté fi vorb'a, ca se me bucuru de reulu altui-a, séu déca acestu sentiementu ar' poté cuprinde locu in anim'a mea, atunci m'asiu bucurá, ca man'a nemesei i-au adiunsu si pre densii, ca-ci o vechia traditiune, intre romanii din Transilvani'a tiene: ca inspiratorii vicleni spre infiintierea afurisitului pactu „Uniunea celoru trei natiuni.“ Spre apesarea romaniloru. au fostu sasii; ei ademenise pre maghiari a inchiaieá cu densii acelu pactu. In anim'a mea inse, neci bucuri'a de reulu altui-a, neci sentiulu de resbunare locu nu cuprinde, ci numai sentiulu de dreptate si din acestu punctu de vedere spriginescu drépt'a reclamare a sighisioreniloru si contra propunerea dlui dep. Fabriciu; am inse óre cari observatiuni a face asupr'a celoru ce s'a disu, in asta privintia d. ministru de interne au disu: ca legea de nat. s'a essecutatu; acest'a dd-loru, este unu conceptu cu totulu individuale; precum d. ministru affirma, asiá eu potu negá, mai alesu dupa tóte cele ce s'a intemlatu in comitatulu Zarandului si in districtele Fagarasiului si alu Naseudului. — Plansorile in petitiuni sunt, dupa mine, serióse si de importantia si candu asemene plansori se substernu la camera denunciandu vatemarea legii, acele se nu le inlaturamu cu usioretate, ci, precumu in casulu presinte se se dè ministruului spre studiare si spre a face reportu la timpulu seu.

Nu potu pricepe, cum de comissiunea pet. atunci candu se scie ce factori insemnati sunt nationalitatile in tierra, catu acelle nu petu fi ignorate, vine a propune camerei, ca o petitiune de atát'a importantia se se respinga puru si simplu, dar si mai straordenariu lucru mi-se pare a fi, candu aici in camera se arrunca intr'unu tonu insolentu, ca nationalitatile nu merita atát'a consideratiune, pentru ca tierr'a este a natiunii mag. Sum convinsu, cá acellu d. deputatu n'au arruncatu numai asiá d'in serinu acesta idea, dar neci pote pretinde cá ar fi inventiunea sa, pentru cá aceea este numai resunetulu ideei sulevate aici in camera de unu altu deputatu de positiune insemnata, care, precum se scie, aspira la fotoliulu ministeriale (strigári: Cine e acelu-a?) Daca se intempla asemene lucruri, atunci avemu aspecte, ca agitatorii nationali, nu in sinulu nationalitatiloru trebuie cautati, ci pre fotoliile ministeriale. (Sensatiune.) Inca cu ocasiunea debateriloró gener. a supr'a legii de nationalitate, eu disesemu, cá aceea lege este numai unu escamotagiu politicu si ca nu multiemesce pre nimene, — de atunci urmarile, esperientia timpului si acea impregiurare, cá neci cerintiloró assiomei relativu la padirea legiloru „pátere legem quam fecisti ipse“ nu s'a respunsu inca, au justificatu assertiunea mea; a farra de acestea, legii de nationalitate s'au derogatu prin alte legi create de atunci incoce. — Ne fiindu asta data vorb'a de modificarea legii de nat. nu voi neci se inveniediu discussiunea incinsa asupr'a acestei petitiuni, eu propunu modificarea contrapopunerii in acellu intielesu ca „petitiunea se se dè ministruului de interne spre studiare si a veni la timpulu seu cu reportu la camera“ rogu dara camer'a cá se primesca propunerea mea, ou atátu mai vertosu ca cestiuni de mai pucina insemnate au fostu relegate la ministeriu spre studiare, apoi primindu-se nu numai petentii resp. ci si nationalitatile d'in patria ar fi incatu-va multiumite.

Processulu maresialului Bazaine.

(Urmare.)

Capitululu IV disca missiunea generalului Boyer pelanga imperatés'a si ruperea definitiva a negociatiuniloru. In diminétia de 19 Oct. generalulu Boyer pléca, conformu decisiunii consiliului din 18, la Londr'a, nisuintiele sale de a castigá pe imperatés'a pentru planulu seu, nu avura nici unu resultatu a subscie preliminarile pacii impuse de guvernulu germanu,

si asiá se continuara si traganara negociarile pana la momentulu, in care sosi scirea despre capitulatiunea armatei la Londr'a. In 24 Octobre inse, sosi maresialulu Bazaine, prin mediucirea principelui Fridericu-Carolu, o telegrama a dlui de Bismark de conceptulu acest'a:

„Marele Cuartiru generalu innaintea Metiului, 24 Octobre 1870.

„Am onóre de a tramite Exelentiei Vóstre copi'a unui telegramu sositu la média-nópte 'a carui'a tenóre este urmatori'a:

„A. S. principelui Fridericu-Carolu, pentru maresialulu Bazaine.

„Generalulu Boyer doresce se Ve comunicu urmatoriulu telegramu:

„Imperatés'a, cu carea am vorbitu, va starui catu mai multu in favórea armatei Metiului, care este obiectulu profunde sale ingrigiri si a preocupatiuniloró sale constante.

„Trebuie dealtmintrea se Ve observu, dle maresialu, ca dela convorbirea mea cu gener. Boyer incóce, nu s'a realizatu nici o garantia din cele ce i le am desemnatu de nedispensabila innainte de a intrá in negociatiune cu reginti'a imperiala, si ca viitoriulu causei imperatului nefindu nici decumu asicuratulu prin atitudinea natiunii si a armatei francesce, ei este imposibilu regelui a se lasá in negociari, a caror'a rezultate ale face se fia primite de catra natiunea francesca, ar' compete singuru numai Mai. Sale imperatului. Propositionile cari ne vinu dela Londr'a sunt, in situatiunea actuala, absolutu neacceptabile, si io constatulu, cu parere de reu, ca nu mai vedu nici o siansa pentru de a adiunge la unu resultatu prin negociatiuni politice. Bismark.

„Am onórea, d-le maresialu s. c. l.

„Subsemnatu: Fridericu-Carolu.“

In diu'a chiaru a sosirei acestui telegramu, fú reunitu consiliulu in cuartirulu-generalu spre a luá cunoscintia de elu. Negociatiunile fiindu rupte, momentulu a fostu sositu, cá acea batalia din urma pe care toti membrii consiliului a crediut'o in 10 Octobre necesaria pentru onórea armeloró, se se faca fapta. Acést'a propunere energica, reinnoita in 18 prin gen. Coffinères, nu a fostu nici respinsa nici adoptata. O sfortiare extrema a puteriloró, séu mai bine disu, o incercare desperata, provocata prin pretensiunile inimiculu, putéa deci deveni indispensabila facia de o asemenea eventualitate, totulu comandá maresialulu de a luá mesurile acele cari se ridice la innaltimea acestei resolutiuni eroice moral'a soldatiloró sei, pe care lipsele si indelungile rabdari de totu feliulu caror'a erau supusi in fine trebuira se o slabeasca.

Nimicu nu se facu in sensulu acest'a. Din contra prin respandirea noutatiloró pessimiste aduse de gen. Boyer si prin aducerea la cunoscintia armatei a descrierei lucrariloró esecutate de inamicu spre a impedecá orce esire, Bazaine pare a fi voitulu a inturná spiritulu publicu dela orce sentimente energice. Asemenea influentia deprimatóre eserceá maresialulu si asupr'a presei locale.

Capit. V vorbesce despre consiliulu din 24 Oct. apoi despre discussiunea clausuleloró capitulatiunii. Maresialulu dice in memoriulu seu: „Trebuieá se ne resignamu, pentruca o incercare fórté de a strabate liniile inimice ar' fi fostu, in impregiurarile actuale, o adeverata sinucidere.“ — Erá evidentu pré tardiu, dice reportulu, in 24, pentru de a angagiá o lupta; inse in 10 Octobre acést'a erá inca posibilu, de ce nu a provocat'o maresialulu sciindu de atunci innainte, ca negociarile voru remané fara resultatu? Inse, déca si dupa 12 Octobre, a fostu pré tardiu pentru a se bate, erá inca celu pucinu timpu de a nimici cea mai mare parte a maresialulu. Acést'a cestiune fú tratata in consiliulu din 24 Octobre, inse fórté scurtu, si cumu depuse gen. Coffinères s'a finitu discussiunea asupr'a acestui punctu, dupace unu membru, de acarui nume, dice, nu -si mai aduce aminte, s'a esprimatu dicundu, ca va fi mai demnu a nu se demite la distrugeri, cari ar' nasce disordine grava.

Consiliulu din 24 totu-odata vedendu, ca guvernulu germanu nu mai vré se negocietze, vrú se asicure celu pucinu de conditiunile impuse de catra invingutoriu. Consiliulu a crediutu a face mai bine déca va tramite cá interprete pelanga principele Fridericu-Carolu pe generalulu Changarnier, pe acestu gloriosu veteranu alu armatei nóstre. Acést'a erá insarcinatulu a „cere neutralizarea armatei si a territoriului ocupatu de ea, cu unu armistitiu localu permitiendu aprovizionarea armatei, si oferindu

de a face apelu catra deputati si puterile constituante, in virtutea constitutiunii din Maiu 1870, pentru de a incheia pace intre acele doua puteri. — „In casu candu acestu articlu nu s'ar' primi, a cere internarea armatei intr'unu punctu alu territoriului francesu, cu scopu de a implini acolo totu acaeasi missiune.“ — In fine, deca nu se va pute obtiene nimicu, a cere intre conditiunile unei capitulatiuni care va fi impusa prin lips'a de victualii, ca arma't'a se p'ota fi tramisa in Algeri'a.“ — Asia precumu usioru s'a potutu prevedé, si nu se p'ote admite, ca mares. Bazaine nu a prevediutu, general. Changarnier dupace au fostu ascultatu de catra principele Fridericu-Carolu cu curtuasia si deferintia, nu a reportatu decatu unu refusu formalu si categoricu. Nu mai remase alt'a decatu a capitula. Orele treceau, cele din urma victualii dispareau; si deca dupa nereusit'a acestoru incercari s'ar' fi decisu in fine nimicirea materialului, numai era se fia timpu pentru acést'a. In 24 Octobre, a declaratu intendantele Lebrun in consiliu, ca nu p'ote dá mai multu trupeloru decatu pucinu urezu si cafea pentru o di. Pane pentru o di, celu multu pentru doua, mai remase in reserva. Era de prevediutu prin urmare, ca nu se va pute prelungi durata victualiloru preste 26 Octobre.

Missiunea generalului de Cissey. Consiliulu din 26 Octobre. Maresialulu au rugatu pe gen. de Cissey, ale caruia servitie brillante in resbelulu din 1870 ei asicuru o priimire distinsa din partea inamicului, de a merge la siefulu statului majoru germanu spre ai care conditiunile, cari se voru face armatei in casulu unei capitulari, care se nu cuprinda inse piat'a Metiului. Generalulu i se response, ca conditiunile voru fi totu acele impuse armatei maresialului Mac Mahon si ca s'orte piatiei nu p'ote fi separata de ceea a armatei. Protocolulu sumariu redigeatu de gener. Stiehle s'a predatu prin gen. de Cissey maresialului Bazaine. Acestu documentu importantu, care nu figuréza in dosiertu, fu comunicatu consiliului, care s'a adunatu in 26 Octobre.

Condiitiunile principale erau, dupa depunerea gener. Jarras, ca armat'a intréga era prisioniera, ca piat'a Metiului va trebui se fia predata inamicului impreuna cu materialulu de resbelu, drapelurile scl. „Aceste conditiuni, dice gener. Jarras, fura considerate de escessive.“ „Generalii Changarnier si de Cissey erau totu de acést'a parere, inse declarara, ca nu mai incape nici o indoiea despre rigorositatea, cu care se va purta inamiculu facia de noi, si spusera, ca avemu se ne asteptamu la aceea, ca clausele protocolului voru fi sustenute cu cea mai mare strictetia. Multe nu erau atinse in protocolu, mai cu séma nu era mentiune de armele (sabiele) oficeriloru.“ „Pentru acést'a, adauge gen. Jarras, fui la propunerea mares. Bazaine tramisu pentru a ficsa terminii unei conventiuni, care se o incheiu si subsemnu pentru comandantele supremu . . . Eu am protestatu in contra acestei denumiri, inse mi s'a response, ca acést'a missiune se tiene de mine ca siefu alu statului majoru.“ Mi s'a datu ca instructiune de a castiga tote usurarile possibile conditiuniloru dure, cari ni s'au fostu impusu.“

In urm'a acestei delegatiuni, avura locu doua conferintie intre generalulu Jarras si generalulu de Stiehle in 26 Octobre la Frascati in cari se stabilira clauselele capitulatiunii.

(Va urma).

Nontati diverse.

Duminea in 16/28 Decembre se va face in biseric'a S. Nicolau din Brasiovu parastasu pentru marele metropolitu Andreiu. Toti Romanii bine simtitori din Brasiovu si locurile invecinate, suntu siguru, voru participa, aducundu tributulu loru de recunoscentia umbrei marelui si Neuitatului loru arhiepiscopu si metropolitu Andreiu Sigan'a.

— Vice notariulu distr. Fagarasiu Petru Popu e numitu cancelistu la r. curte giudiciale in Naseudu.

„Der Osten“ e singur'a f'ia septemanales, care lupta pentru cointelegerea onorifica a totoruru poporaloru austriace.

Pretiuulu abonamentului pe patrariu de anu e numai 1 fl. 50 cr.

Der „Osten“ aduce in prescurtari, totufeliulu de sciri interne si externe, precum si tote sortirile

de loterie, cursurile si pretiurile de tergu si e — diurnalulu celu mai eftinu in Vien'a.

Der „Osten“ susta dejá de 6 ani si in restimpulu acest'a si-a eluptatu unu cercu estinsu de cetitori.

Administratiunea diurnalului der „Osten“ Vien'a Dietrichsteingasse Nro 8.“

Nr 3499 — 1873.

1—3

Esclere de concursu.

Pentru unu stipendiu Romantiaianu de 84 fl. v. a. prin renunciarea lui Georgiu Baiulescu medicinistu in Vien'a si stipendistu Gozdaiannu, devenitu curatu vacante, prin acést'a pana in 15 Ianuariu 1874 st. n. se esclere concursu.

Concurrenti la acestu stipendiu au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite in intielesulu concursului publicatu de acestu consistoriu metropolitanu sub datulu 19/7 Aug. nr. 2331/1442. — a se vedé n-rii „Gazetei“ 63, 65 — 1873. —

Din siedinti'a consistoriului metropolitanu gr. cath. de Alb'a-Iulia tienuta in Blasiu la 16/4 Decembre 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu in a 2-a clasa la scol'a confessionale gr. cath. din co-

mun'a opidana Rocn'a-vechia in vicariatulu Rocnei districtulu Naseudului se publica concursu pana in 13 Ianuariu 1874.

Cu acestu postu suntu impreunate urmatoarele emolumente:

a) Unu salariu annale de 200 fl. v. a. care se capeta din fundulu scolariu alu comunei opidane Rocn'a in rate lunarie decursive.

b) 40 fl. v. a. relutu pentru cuartiru si lemne. —

Doritorii de a ocupa acestu postu de invetiatoriu voru ave a documenta: cumca au absolvatu cursulu preparandiale cu succesu bunu, ca a mai servitu ca invetiatoriu, si in fine, ca au portare morala buna si nepatata, — si suplicelastufeliu instructe suntu a se subterne la subscrisulu senatu scolastecu pana la terminulu susu indicatu. —

Dela senatulu scolastecu confes. gr. cath.

Rocn'a-vechia in 5 Decembre 1873.

Presiedintele

Clemente Lupsiaiu,
parochu gr. cath.

Notariu

Silvestru Murerianu,
invetiatoriu.

2—3

Cursurile

la bursa in 23 Decembre 1873 sta asia:

Galbini imperatesci — — 5 fl. 44 cr. v. a
Napoleoni — — — 9 . 10 1/2 „ „

Comande date cu mesur'a, precumu si reparaturele se voru efectua cu tota promptetia nu numai in locu, ci si pentru ori care tienutu mai departe.

Stabilimentulu celu nou de incaltiaminte, (pantofara) etc.

Joane Sabadeanu,

deocamdata in strat'a Scheiloru din susu de casin'a romana Nr. 142 in Brasiovu.

Avendu de factoru pe Gregoriu Farkas, se recomanda onor. publicu cu provisionulu seu arangeatu in modu corespondiatoriu. Incaltiaminte solide pentru cavaleri, dame si baiati de ori-ce etate se afla dela calitatea simpla pana la cea mai superioara dupa faconulu celu mai nou si cu pretiuri forte moderate.

Isvoarele, din carii se trage marfa gat'a suntu cele mai solide, dovada, ca acelea au obtienutu dela expositiunea universala din Vien'a (1873) chiaru si medalle pentru merite: ad. Marburg a. D., Vien'a, Lipsca etc.

Dera si dupa mesura — se voru esecuta promptu si pe langa supraveghiarea unui specialistu des-toinicu ori-ce incaltiaminte dorita — ba chiaru si acele, cari pana acumu nu se potura produce de locu aici, d. e. pentru Cavaleri si Dame ghiete englesesce, cu talpile cusute negru, galbinu, duplu seu simplu etc.

Papuci de suitu la munte pentru cavaleri si dame, Polonese (Ghiete) de dame supra-fine cu tocuri franciosece (Luigué) seu si duple etc. etc.

Pretiurile aprocsimative:

1	parechia	Ghiete fine de barbati	dela fl. 5	in susu
1	„	Cisme cu tureci fini	„ fl. 8	„ „
1	„	Ghiete fine de dame	„ fl. 3 1/2	„ „
1	„	„ „ „ copii	„ fl. 3 1/2	„ „
1	„	„ cu tureci fini la copii	„ fl. 4 1/2	„ „
1	„	„ fine pentru copile	„ fl. 3 1/2	„ „
1	„	„ baieti	„ fl. 1 1/2	„ „

Incaltiaminte de pisle (asia numita materia de flitiu) cu talpa de pele seu pisla se afla in tota calitatea, intre carii stife cu tureci de pisla pentru voiagiuri si sezonuri, talpa de flitiu si de paie numite a se asiedia inainturulu Ghieteloru servescu de a conserva pitioarele intr'o stare calda si svéntata in continuu, ferindu ori-ce recéla.

A se observa cu deosebire.

Pentru domnii ingeneri, forestrari si vénétori etc., si deosebitu cari suntu necesitati a ambla pe timpuri umede si reci, potu recomanda pelea asia numita rusésca de juftu (teletinu) adevératu, carea pana acumu inca nu este concurata de catra nici unu altu soi de pele ordinaria, pelea acést'a rusésca o tragu directe dela Santu-Petruburgu; se obicinesce cu successu pentru stife cu tureci lungi si de cei de rondu, pentru Ghiete etc. etc.

Comandele onor. p. t. comitenti se voru efectua in tote partile din afara cu promptetia pe langa reluarea pretiului (Nachnahme) seu pe langa cassa in risiculu si costulu Domnia-loru. Ce nu va conveni, se va lua dreptu schimbu inapoi: —

Comparatori cu redicat'a (toptanulu) si familii numerose, cari voru deveni musterii mei, primescu pelanga pretiuri forte moderate si unu rabatu corespondiatoriu.

Desemnuulu dela vale servescu spre a lua mesur'a cu usiurintia; astufeliu se ieu acele cincii linii de mesura pe o sfasiutia de chartia numerisandule cu cifra curente; 1, 2, 3, 4, 5 dupa tramiterea unei asemenea mesuri acurate este de totu usioru a primi incaltiamintea nimerita si potrivita dupa cerinti'a comitentului; numai catu trebuie insemnatu pe sfasióra, deca e petiorulu grasu ori ba.

Nr. 1 coprinde lungimea dupa desemnu, luata dela midiuloculu calcaiului pana la degetulu celu mare alu petiorului golu pe din intru.

Nr. 2 diametrulu seu grosimea petiorului preste osulu degatului celui mare.

Nr. 3 diametrulu seu grosimea la mediuloculu petiorului (Riess).

Nr. 4 diametrulu seu grosimea petiorului dela calcaiu pana la inchiatur'a caputei.

Nr. 5 diametrulu pulpei pentru cisme (ciobóte) cu tureci.

La mine se mai afla si una alifia universală (cu cate 50 cr. si cu cate 1 fl. cuth'a) pentru tamaduirea perfecta a ochiloru de galna (batatura) si degeraturi de petiore, precumu si in contra scrofuleloru si altoru rane vechi si nove.

